

Stichting Straatpastoraat Leiden

Voortgangsverslag januari - juni 2018

Voor u ligt het voortgangsverslag van het straatpastoraat in Leiden. Die verslaglegging is belangrijk omdat daarmee onze kwetsbare groep mensen aandacht krijgt en hun belangen niet vergeten worden. Het is ook belangrijk omdat zo duidelijk wordt wat er met het geld van particulieren, fondsen en diaconieën gebeurd is.

Het is een druk half jaar geweest met veel intensief pastoraat en opvallend veel uitvaarten. Dankbaar werk, niet alleen omdat die uitvaarten aan andere daklozen de gelegenheid boden afscheid te nemen, maar ook van belang voor hun familieleden, die vaak al zoveel jaren zorg hadden gehad voor een familielid. Vaak was de uitvaart een kans voor hen om ook hun verhaal te doen en te delen wat ze zoal hadden meegemaakt.

Cijfers

In 2015 schatte de GGD het aantal daklozen in Leiden op ruim driehonderd. In het jaarverslag van Stichting de Binnenvest over 2017 lezen we hoe alleen al in de daklozenopvang in Leiden 380 mensen werden opgevangen. Bij dat aantal zijn nog niet de illegale vreemdelingen geteld of mensen die geen contact hebben met de Binnenvest. Ook dakloze jongeren zijn niet meegerekend. Duidelijk is dat het aantal daklozen fors gestegen is en dat merken we ook bij het Straatpastoraat.

Voor veel mensen, met bv een verstandelijke beperking, is onze maatschappij te ingewikkeld geworden. Mensen die forse schulden hebben opgebouwd konden kennelijk niet tijdig adequate hulp

vinden, en kwamen zo terecht in de daklozenopvang. Ook het aantal mensen met psychische problemen nam toe, nu de GGZ na alle bezuinigingen naar nieuwe wegen zoekt. Een aantal mensen zag ik, na opname in een GGZ-instelling, toch weer terug in de daklozenopvang. Kennelijk omdat er niet ingezet kon worden op langdurige zorg. Een verdrietige vaststelling.

Contacten in Leiden

Goede contacten waren er het afgelopen half jaar met de daklozenopvang van De Binnenvest. Met directie en teamleiders was er regelmatig overleg en in crisissituaties werd het straatpastoraat met regelmaat ingeschakeld.

Goed contact was er ook met de Sociale Wijkteams en met ambtenaren van de gemeente Leiden. In mei konden we bv. samen een meer definitieve oplossing vinden voor twee mensen die langere tijd in onzekerheid hadden geleefd over hun uitkering. Ook was er regelmatig contact met het Outreachend Team van de Binnenvest.

Het contact met de kerken van Leiden was goed maar niet frequent. Met de Studenten Ekklesia was er contact over iemand in het Hospice, met studentenpastor Walther Burgering was er overleg over mensen die graag vieringen wilden bijwonen op de zondagen dat het straatpastoraat deze niet aanbiedt.

Contact was er ook met de collega's die landelijk actief zijn als straatpastor. DAK, het landelijk orgaan voor straatpastores, organiseerde 13 april een dag in Utrecht. Elk jaar fijn om ervaringen te kunnen uitwisselen en ideeën op te doen.

Pastoraat

Voor het straatpastoraat blijft het pastoraat het hart van ons werk. Pastoraat was er in ziekenhuizen, in het Hospice van Leiden, bij de GGZ-instelling Rivierduinen, waar één van onze mensen met een crisisopname terecht kwam, in de daklozenopvang en bij mensen thuis, als ze bv. net een huis hadden gekregen.

Wekelijks was ik te vinden bij de Nieuwe Energie, de daklozenopvang van de Binnenvest. Soms om nieuwe contacten te leggen, soms om oude contacten weer op te pakken. Ik trof er bijzondere mensen met af en toe veel gevoel voor humor. Het pastoraat onder daklozen is niet alleen maar zwaar en intensief maar vaak ook buitengewoon verfrissend!

Dit jaar was er ook af en toe contact met familieleden van daklozen. In juni kon het contact tussen een dakloze vrouw en haar broer hersteld worden.

Financiële ondersteuning

Vanuit het straatpastoraat geven we in principe geen geld aan mensen maar soms moest er wel eens iemand uit de brand worden geholpen. Het Hentina Backerfonds hielp in mei een dakloze mevrouw met het betalen van een tandartsrekening en ook de diaconie van Oegstgeest hielp een paar keer mensen die net een huis hadden gekregen.

Er was steeds overleg met de Sociale Wijkteams en de maatschappelijk werkers van de Binnenvest om zo goed in te schatten wat echt noodzakelijk was. Vanuit De Bakkerij werd een aantal mensen geholpen met etensbonnen. De Stichting SUN dacht steeds constructief mee met het oplossen van allerlei financiële problemen.

Uitvaarten

Het afgelopen half jaar waren er veel uitvaarten. In januari overleed mevrouw Jantina Sip. Mw. Sip maakte langere tijd deel uit van de veegploeg van de Binnenvest samen met haar hond, die ze in een bijpassend jasje had gestoken. Ze was daardoor een bekende figuur op straat. Haar uitvaart werd bezocht door veel werkers van de Binnenvest en ook

door twee wijkagenten, die haar drie jaar gevolgd hadden toen ze met haar hond in een auto sliep. Ze hadden haar vaak te eten gegeven en kwamen nu (in uniform) een kaarsje voor haar aansteken. Een bijzondere bijeenkomst.

Op 3 februari werd het Sociaal Pension getroffen door een afschuwelijke brand, waarbij één man een week later overleed in het Brandwondencentrum in Harderwijk. Ruud Wennekens, de man die de brand niet overleefde, was al langere tijd fysiek heel kwetsbaar. We hebben hem 16 februari begraven, samen met de bewoners van het Sociaal Pension en samen met zijn familieleden.

Het straatpastoraat was bij deze ramp nauw betrokken. Niet alleen informeerden we, op verzoek van de directie van de Binnenvest, de andere bewoners van het Sociaal Pension toen Ruud Wennekens gestorven was, we bezochten die andere bewoners ook toen ze geëvacueerd waren na de brand. Het was een tijd van grote ontredning voor iedereen die erbij betrokken was.

Half april overleed een andere bewoner van het Sociaal Pension, Ronald Marijt. We hebben hem 24 april samen met zijn familie begraven. Het werd een ontroerende bijeenkomst waarbij de familie eindelijk kon vertellen hoeveel ze met hem hadden meegemaakt. Tien jaar geleden was het contact afgebroken, omdat de problematiek voor de familie te complex was geworden. Bijzonder om hem dan toch samen met hen te begraven.

Op 24 april overleed Gerard van Goozen. Ik bezocht Gerard de weken ervoor in het Hospice en heb vele gesprekken met hem gehad. Samen met zijn twee dochters hebben we hem op 30 april begraven. Gerard was een bekende figuur in Leiden en vele jaren als danser op alle grote podia te vinden.

Vieringen

Elke maand was er een viering van het straatpastoraat in de hal van De Bakkerij. Het aantal deelnemers wisselde nogal: tussen de veertien en de vijfendertig mensen. Pasen was heel druk, met een mooie muzikale omlijsting van oud-collega Gerda Pieters met haar dochter.

Vliegtuigrampen

Als ik in de daklozenopvang met iemand zit te praten, zie ik uit mijn ooghoeken een kleine man aankomen met een rollator. "Ah", roept mijn gesprekspartner, "Daar is David! Die wil vast ook wel met jou praten!". Als straatpastor hoef je nooit aan acquisitie te doen!

David kijkt mij nieuwsgierig en onderzoekend aan en begint eerst maar een paar forse grappen over de kerk op mij los te laten. Dat is niet zo gek natuurlijk want je moet eerst weten of iemand een beetje stevig staat voordat je je ziel en zaligheid op tafel gaat leggen.

Ik doorsta de toets kennelijk en David vraagt waar ik gestudeerd heb. Die vraag heb ik in de opvang nog niet eerder gehad maar kennelijk realiseert David zich dat een dominee eerst wat moet leren voordat ze in het wild wordt losgelaten.

Als ik vertel dat ik o.a. in Edinburgh heb gestudeerd, klaart zijn gezicht op! "Ah, we kunnen dus ook in het Engels verder?" "Yes, sir!"

Hij vertelt me dat zijn moeder Engelse was en dat hij zelf ook in Engeland gestudeerd heeft. David praat honderduit.

Dat blijft ook zo de weken die volgen en zo hoor ik zijn hele geschiedenis. Wat mij fascineert is dat hij mij elke keer zeer gedetailleerd vertelt over alles wat hij op zijn I-pad heeft opgezocht.

Veel luchtvaartgeschiedenis en wonderlijk genoeg elke keer wel een verhaal over een aircrash waar hij over gelezen heeft. Aircrashes en vliegtuigrampen hebben kennelijk zijn warme belangstelling maar waarom is me niet duidelijk.

Dat heb ik wel vaker, dat ik langere tijd naar iemands verhaal luister en niet direct weet wat de betekenis van dat verhaal is. Maar de gouden regel is: eerst luisteren en de vraagtekens een tijdje uithouden!

David vertelt me dat hij met een rollator loopt omdat hij op straat ernstig mishandeld is. Hij heeft een enorme wond in zijn borst en hij wacht op een operatie. Moeilijk, dat hij met zo'n open wond is aangewezen op de daklozenopvang, waar het, ondanks alle inspanningen niet schoon is. Hij laat me foto's zien van zijn oude leven en ik zie een vitale man die omringd door vrolijke dames met hartstocht staat te zingen in een nachtclub. Wat een verschil met de man die ik nu zie!

Na een paar maanden vertelt hij me voor het eerst hoe hij zich voelt: "Het is zwaar, mijn leven is voorbij, lijkt het wel. Het is alsof ik in een ravijn gestort ben na die mishandeling". En ineens begrijp ik zijn fascinatie voor vliegtuigrampen en ik zeg tegen hem: "Dat is misschien zoals je je voelt: uit de lucht geschoten..." Het ontroert hem zichtbaar als ik zeg dat ik nu begrijp waarom hij zo bezig is met al die mensen die vliegtuigrampen niet of nauwelijks overleefd hebben, het zijn lotgenoten!

Twee weken later komt hij naar een van de vieringen van het Straatpastoraat. Hij is te laat en komt in een ziekenhuispyjama aanzetten, maar gelukkig maakt dat bij ons niks uit! We zingen een lied van Oosterhuis:

*"Die mij droeg op adelaarsvleugels,
die mij heeft geworpen in de ruimte
en als ik krijsend viel
mij ondervangen met uw wieken
en weer opgegooid,
totdat ik vliegen kon op eigen kracht..."*

Ik zie hem ontspannen zitten en de liturgie met aandacht bestuderen. Voor iemand die zijn leven pas heeft omschreven als een vrije val is dit een troostend lied!

Folly Hemrica 2018

Het wisselende aantal gasten bij de vieringen heeft, denk ik, te maken met de problematiek van de doelgroep (sommige mensen raakten gedetineerd, anderen werden opgenomen in een ziekenhuis of in een GGZ-instelling), maar wellicht ook met gebrek aan tijd om met nieuwe mensen kennis te maken in de periode dat er veel uitvaarten waren. Een aantal van onze mensen vertrok naar een nieuw geopend doorstroomhuis van de daklozenopvang in Alphen aan de Rijn en vond de reis naar Leiden voor de vieringen dan kennelijk toch te omslachtig.

Onze jongste bezoeker, de Syrische Akram, die met zijn moeder regelmatig onze vieringen bezoekt.

Op dit moment zijn er zes vrijwilligers actief bij het Straatpastoraat. Ze spelen piano, schenken koffie, bakken taarten en zijn vooral na afloop van de vieringen actief als aandachtige “luisteraars”.

Bijzondere evenementen

In januari was in de hal van De Bakkerij een kleine *tentoonstelling* te zien van zeefdrukken die door de mensen van het straatpastoraat gemaakt waren. Thema: “Maak je eigen droomhuis...”. Een spannend thema voor mensen van de straat,

maar, zoals ik een dakloze man eens hoorde zeggen: “Een huis vinden begint met dromen over dat huis!” en zo hingen er dus zeven rode zeefdrukken met droomhuizen aan de wand. Voor de makers een echte opsteker.

Op 25 januari deed ik mee met een *project van M25 Leiden “Hoezo vreemd?”* Scholieren konden kennismaken met groepen mensen die normaal voor hen onzichtbaar blijven. Ik nam een groep mee naar de daklozenopvang, vertelde hen over het werk van het Straatpastoraat en liet hen kennismaken met drie van onze mensen. Bijzonder om te zien hoeveel geïnteresseerde vragen er gesteld werden door de jongeren.

In samenwerking met jongerenorganisatie M25 organiseerde het straatpastoraat op 16 maart een *Beautydag voor dak- en thuisloze vrouwen*. De hele benedenverdieping van de Bakkerij was omgetoverd tot een beautysalon waar visagistes, nagel-experts en kappers de hele dag in de weer waren. De straatpastor had haar eigen afdeling: handmassage!

Er deden dit jaar negentien vrouwen mee en er was na afloop veel dankbaarheid en enthousiasme.

Voor iedere deelnemer was er na afloop een Etosbon van tien euro. Een professionele fotograaf maakte van wie dat wilde nog een portretfoto. Al met al een geslaagde dag! Dank aan M25, die naast de professionals zoveel werkkraft kon leveren.

Op 20 april begon ik bij wijze van experiment een *gespreksgroep voor dak-en thuislozen*. Het was de

bedoeling om acht keer bij elkaar te komen en af te sluiten met de daklozenboottocht op 22 juni. We zijn begonnen met zeven deelnemers. Het idee was om elke bijeenkomst samen een stuk te lezen uit mijn boek "Binnenwerk", een boek dat ik ooit schreef voor ex-gedetineerden en dat later opnieuw werd uitgebracht voor jongvolwassenen. Het bleek een goede greep, want het leverde voldoende gespreksstof. Wat me opviel tijdens de bijeenkomsten was dat het een goede manier was om mensen elkaar te laten bemoedigen. Iedereen zit in een vergelijkbare situatie en ook dat gaf veel stof voor gesprek.

Op 22 juni is weer *de jaarlijkse boottocht voor daklozen*, net als elk jaar georganiseerd door M25. Een dag waar iedereen zich nu al op verheugt.

Publiciteit

Op 18 maart heb ik een lezing geven in Diaconaal Centrum de Windwijzer in Vlaardingingen over het werk onder daklozen. Op 22 april heb ik over het werk in Leiden een Tischrede (lezing met broodje) gehouden voor de Lutheranen in Apeldoorn. Beide lezingen werden goed bezocht en de reacties waren hartverwarmend.

In maart werd ik geïnterviewd door de redactie van AdRem, het landelijk blad van de Remonstranten, over mijn bevindingen als straatpastor. <https://www.remonstranten.nl/adrem/jaargang-2018/maart-2018/>

De Open Deur, landelijk Oecumenisch tijdschrift, publiceerde in het Paasnummer een artikel over "het geheim van het straatpastoraat"

Levende stenen / Open Deur / Pasen 2018

Daklozen zijn per definitie 'losse mensen'. Ze zwerfen als afgewaaide bladeren over straat en hebben geen vast reisdoel meer. Ze zijn allang niet meer doelgericht want wat ze ooit ondernamen is meestal mislukt door drankmisbruik of door jarenlang drugsgebruik. Alles wat ooit de moeite waard leek is een herinnering geworden. Mensen met wie ze verbonden waren, zijn afgehaakt of door een vergelijk-

bare levensstijl vroegtijdig gestorven. Natuurlijk zijn er nog wel een paar lotgenoten, maar ook die 'vriendschappen' zijn als los zand. Het straatpastoraat probeert aan zo'n groep losse mensen een verband te bieden en dat is een uitdaging!

Elke maand komen we in de binnenstad van Leiden bij elkaar voor een viering waarin iedereen welkom is. Dat klinkt eenvoudig, maar wie zijn dan die welkome gasten? Dat is Birat, de alcoholist, die de ene zondag redelijk nuchter is maar een andere keer toch echt flink aangeschoten. Dat is Firella, die zo moeilijk afstand van haar spulletjes kan doen dat ze niet meer in haar eigen huis past. Het dwangmatige verzamelen strekt zich helaas ook uit tot de cakejes van het straatpastoraat. Dat is Pien met haar onafscheidelijke hond, die altijd zachtjes blaft onder de dienst en waar iedereen al erg op gesteld is geraakt. Dat is Barend, die onder de zegen wel eens een pak wijn uit zijn jaszak laat vallen, en zo nog een paar mensen die jaar in jaar uit trouw komen naar deze bijzondere plek.

Losse mensen die na heel veel jaren pastoraat toch een stevig bouwwerk zijn gaan vormen en ook anderen meenemen. Losse stenen die samen een wonderlijk huis vormen, vol kleur en vol ongebruikelijke verschijningsvormen. Wat is het cement van dit huis? Wat maakt dat deze losse mensen keer op keer terugkomen? Ook al leven ze op straat en hebben ze geen agenda, ze weten precies wanneer en hoe laat we weer bij elkaar zijn. Dat is toch bijzonder?

Ik denk dat een deel van het geheim is dat iedereen echt welkom is en dat het daarom niet uitmaakt hoe je eruit ziet, wat je geschiedenis is, of je je middelengebruik onder controle hebt of niet, of je te laat komt, of je in jezelf praat of steeds moet huilen, of je perse je hond mee wilt nemen, of je zo druk bent dat je vooraan moet zitten. Het geeft niet, je blijft welkom!

En... je wordt gezien, echt gezien. Vrijwilligers valt het op wanneer iemand is afgefallen of er moe uitziet en vragen dan ook wat er aan de hand is. Niemand blijft onopgemerkt in deze pop-up-kerk. We lijken een ongeregeld zootje, maar we zijn een hechte club!

Mooi is dat en waardevol! Want mensen zijn bedoeld om samen een bouwwerk te vormen, niet om als losse stenen rond te zwerven. Wij kunnen vanuit het straatpastoraat iedereen gebruiken. Een hele duurzame kerkgemeenschap zijn we, net als onze Grote Inspirator trouwens, die door de dichter Gerrit Achterberg "koopman in oud roest" wordt genoemd. Afval bestaat niet en losse stenen blijken van onschatbare waarde te zijn!

Tot slot

Het afgelopen half jaar heb ik ervaren hoe het straatpastoraat voor allerlei mensen een reddingsboei kan zijn. Ik vind het ook na zoveel jaren werkzaam geweest te zijn als pastor nog steeds ontroerend hoeveel vertrouwen mensen geven, ook mensen die in het leven niet veel aanleiding hebben gevonden om anderen te vertrouwen. Ik ben dankbaar voor alle bondgenoten die ik het afgelopen jaar heb gehad, in De Bakkerij en daarbuiten. Dat maakt dat ik mijn reis met de mensen van de straat nog graag even vervolg.

Folly Hemrica, juni 2018